

Kilka referatów dotyczyło ekologii behawioralnej. Opisano zachowania dwu gatunków pajaków z rodzaju *Zodarion*, które polują na mrówki i używają różnych trików, żeby się do mrówek upodobnić, np. używają mrówek jako tarczy ochronnej. Dzięki różnym zabiegom w starciach z mrówkami w 80% przypadków pająki są zwycięzcami (S. Pekár i J. Kral). Były też ciekawe referaty dotyczące budowy sieci. Dowodząco, że pierwsza sieć budowana w danym środowisku jest próbna, mniejsza i nie w pełni płaska, mniej efektywna w porównaniu z następnymi (S. Zschokke i F. Vollrath). Ponadto dowodząco, że oprócz właściwości gatunkowych decydujących o wzorcu według którego budowana jest sieć, zachodzi zmienność osobnicza, która pozwala na dostosowanie kształtu sieci do panujących warunków pokarmowych, w taki sposób, żeby działała najbardziej skutecznie (A. M. Heiling i M. E. Herberstein).

Chyba po raz pierwszy na tych kolokwium pojawiły się referaty, w których zastosowano analizy genetyczne. Za ich pomocą oceniono mianowicie, czy fragmentacja lasu, powstanie oddzielnych wysp leśnych, prowadzi do różnic genetycznych w żyjących tam populacjach typowo leśnego gatunku *Coelotes terrestris* (S. Gurdebeke i in.). Takie analizy zostały też wykorzystane w badaniach wpływu metali ciężkich na rozwój pajaków. Stwierdzono, że w najbardziej skażonym terenie samice składają mniej jaj, a za to są one większe; testowane było podłoże genetyczne tych różnic (F. Hendrickx). Był też plakat, na którym wykazano, że istnieją u różnych gatunków bariery fizjologiczne, które chronią układ rozrodczy przed skażeniem metalami ciężkimi (G. Wilczek i A. Babczyńska).

Były też omawiane zagadnienia sukcesji i kolonizowania nowych terenów przez pająki, w tym interesujące zagadnienie zasiedlania w ciągu 100 lat wulkanu Krakatau przez pająki z rodziny *Salticidae* (M. Żabka).

Organizatorzy dołożyli wszelkich starań, żeby pobyt na kolokwium był przyjemny. Zorganizowali dla amatorów codzienne ćwiczenia gimnastyczne – bieganie lub uprawianie jogi, a także zawody w kilku dyscyplinach do wyboru, takich jak tenis, siatkówka, minigolf.

Anna Kajak

Konferencja na temat „Biologia nornicy rudej: Postępy w badaniach biologii populacji modelowego gatunku” (Pułtusk, 15–18 IV 1999 r.)

Dom Polonii w Pułtusku stał się w kwietniu br. miejscem ciekawych prezentacji najnowszych, pochodzących z ostatnich kilkunastu lat, wyników badań nad nornicą rudą – gatunkiem ulubionym przez europejskich ekologów. Inicjatorami spotkania byli Gabriela Bujalska (Instytut Ekologii PAN, Dziekanów Leśny) i Lennart Hansson (*Swedish University of Agricultural Sciences*, Uppsala). Postanowili oni doprowadzić do zebrania najnowszych danych dotyczących biologii i ekologii nornicy i wspólnego ich opublikowania w formie zbioru artykułów w „*Polish Journal of Ecology*” (analogicznie, jak to było w przypadku „*Acta Theriologica*” w roku 1983 i „*Annales Zoologici Fennici*” w roku 1985).

Przy „okrągłym stole” (tak naprawdę był on owalny) w Sali Rady zasiadło prawie dwudziestu badaczy nornic, potencjalnych autorów publikacji. Reprezentowali oni ośrodki

naukowe niemal całej Europy (Belgii, Finlandii, Francji, Holandii, Norwegii, Rosji, Szwecji, Włoch i, oczywiście, Polski). Wśród uczestników konferencji znalazł się nawet jeden Japończyk...

Pierwszego dnia wieczorem ustalono ramowy program obrad na dwa następne dni, w ciągu których dyskutowano koncepcje poszczególnych artykułów prezentowane przez ich autorów. Niektóre przedstawione propozycje miały charakter typowych, dość szczegółowych prac materiałowych. Tak było w przypadku artykułów dotyczących struktury populacji nornicy w środkowych Włoszech (G. Amori, O. Locasciulli, P. Tuccinardi, F. Riga), czy demografii nornicy w Belgii (R. Verhagen i in.). Większość prac miała jednak charakter przeglądowy i zawierała zestawienia wielu danych dotyczących omawianego zagadnienia. Należały do nich artykuły o regionalnej zmienności dynamiki populacji (L. Hansson, B. Jędrzejewska, W. Jędrzejewski, N. Chr. Stenseth), zmienności geograficznej u nornicy (N. Yoccoz, L. Hansson, R. A. Ims), czy prezentowane dane dotyczące lokalnej dynamiki populacji nornicy w różnych strefach europejskiej części Rosji (O. Osipova). Wymienić należy tu również artykuł o ruchliwości nornic (J. Gliwicz, R. A. Ims), prezentowane dane o chorobach przenoszonych przez te gryzonie (H. Henttonen), czy wreszcie bardzo ciekawy artykuł o terytorializmie i jego konsekwencjach (G. Bujalska), uzupełniony interesującymi danymi pochodzącymi z eksperymentu prowadzonego z zastosowaniem testów genetycznych (T. Saitoh).

Uznano, że przygotowywana publikacja powinna ukazać się pod tytułem „Biologia nornicy rudej: Postępy w badaniach biologii populacji modelowego gatunku” i składać się z czterech rozdziałów:

1. Osobnicze adaptacje, w tym: (i) Terytorializm i jego konsekwencje, (ii) Krewniaczość i genetyka, (iii) Porozumiewanie się, (iv) Dyspersja i ruchliwość, (v) Zmienność geograficzna fizjologii i behawioru.
2. Analizy populacyjne, w tym: (i) Modelowanie dynamiki populacji, (ii) Analizy szeregów czasowych.
3. Dynamika populacji, w tym: (i) Dynamika populacji lokalnych, (ii) Ekologia krajobrazu, (iii) Regionalna zmienność dynamiki.
4. Interakcje międzygatunkowe, w tym: (i) Konkurencja, (ii) Drapieżnictwo, (iii) Choroby; oraz Podsumowania.

W krótkich przerwach między obradami ich uczestnikom udało się spożyć kilka wykwintnych i smacznych posiłków podawanych w Salach Karmazynowej i Turkusowej – restauracjach Domu Polonii, pójść z przewodnikiem na spacer po uliczkach i rynku Pułtuska, a nawet odbyć przejażdżkę łodzią po Narwi. Pogoda wprawdzie niezbyt dopisała, ale wszystkie związane z tym niedogodności zrekompensowała wspaniała atmosfera eleganckich wnętrz Domu Polonii i doskonała organizacja całego spotkania. Za to wszystko autorka niniejszego krótkiego sprawozdania w imieniu uczestników konferencji pragnie podziękować Gabrieli Bujalskiej i jej mężowi Leszkowi Grümowi.

Anna Kozakiewicz